

On behalf of:

of the Federal Republic of Germany

Ülevaade 21. novembril 2018 Pööravere ja Kullisoo jääksoodesse, koostaja: Jüri-Ott Salm, fotod: Marko Kohv

Päevakava

10.45-14.00 Tutvumine Pööravere jääksooga Tootsi asula lähistel

Ekskursiooni eesmärgiks Pööraverre oli tutvuda endiste kaevandusaladega, seal toimunud metsastamise ja soostumise protsessidega, mis looks võimaluse seal pilootala kavandada. Väljapakutud marsruut andis võimaluse tutvuda metsastamise tulemuste kui ka aladega, kus seda alles plaanitakse. Ühtlasi oli väljapakutud marsruudil mitmeid üleujutatud alasid ja üheskoos arutati, kas mõnel neist oleks võimalik teha märgalaviljeluse pilootala ning mis oleksid selle eeldused.

Tootsi tuulepargi teemaplaneeringus on külastatav ala (ligi 300 ha) määratletud turismiobjektide arendamise piirkonnana – kuivendussüsteemi ei pruugita sellel alal rekonstrueerida.

14.30-15.30 Seminar, kus anti ülevaade projekti käigus tehtust ja koguti tagasisidet märgalaviljeluse rakendamise võimalustele (ülevaade esitatud allpool)

15.30 Tutvumine Kullisoo jääksooga, mis on osaliselt riigi-, osalt eramaal ning millel teadaolevat taastamiskava hetkel ei ole. Kuna ala ümbritsevad kuivenduskraavid ja eramaad ja keskel on ala olulisel määral kõrgem võrreldes ümbritsevaga, on hüdroloogilise režiimi taastamise potentsiaal küsitav. Selleks võiks tekkida võimalus, kui ala kaevandada tasaseks. Üks variant ongi lasta ala kaevandada, misjärel luua tingimused märgala taastekkeks.

Osalejaid 22 inimest: Michael Succowi SA ja Eestimaa Looduse Fondi eksperdid; Keskkonnaministeeriumi, Põllumajandusameti, PRIA ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja esindajad; Eesti Maaülikooli ja Tallinna Ülikooli teadlased.

Ülevaade seminaril arutatust

Pilootalana on Pööravere sobiv, kuid täpsema plaani tegemiseks on vajalikud täiendavad inventuurid: alale juba tekkinud märgalade ja nende väärtuste ülevaade; mullastiku andmete kogumine; kraavivõrgustiku ülevaatus ja hüdroloogiline modelleerimine. Samuti on asjakohane koostada kalkulatsioon ala praeguse süsinikubilansi kohta ja pakkuda märgalaviljeluse põhimõtetest lähtuvalt meetmed emissiooni vähendamiseks. Alal on ka rekreatsiooni potentsiaal - seda eelkõige kahasse tuulikupargi rajamisega, mis on tõenäoliselt atraktiivne sihtkoht.

Alal on potentsiaali ka selles võtmes, et maastik on mitmekesine, hõlmates endas juba avaveelisi märgalaid, taastekkinud sookooslusi ja kaevandusjärgsest tegevusest erinevaid maastikke. Kasutusviisi tuleks planeerida väljakute kaupa. Potentsiaalsete märgalaviljeluse kultuuridena nimetati sangleppa, nõgest (koos sanglepaga), künnapuud, paju, kaske, pilliroogu, porssi. Vajalik võib osutada puutuhaga väetamine, sestab tuleb planeerida katsed

koos väetamisega ja ilma. Täpsema vajaduse hinnangu saab koostada mulla keemia analüüsi põhjal. Turbasambla kasvatamiseks alal perspektiivi ei ole, kuna rabaturvas on eemaldatud. Üldiselt hinnati turbasambla kasvatust väheperspektiivseks ja peeti vajalikuks alternatiivset turbasambla lõikamist looduslikest soodest – just nõnda talitatakse Soomes.

FOTOD

1970ndatel või 1980ndatel aastatel ammendatud turbakaevandusala – jääksoo, kus ligi 0,5 m turbakihil paljastub endiselt suures osas turvas, soole iseloomulikku taimestikku pole tekkinud. Võtsime alalt mullaproovi määramaks selle keemilist koostist, mis annaks aluse hindamiseks võimalike märgalaviljeluse kultuuride kasvatamisvõimalusi.

Retkel läbitud marsruut on tähistatud punase joonega.

Alal tegutsevad koprad, mis pärsivad vahel senini funktsioneeriva kuivendussüsteemi kuivendavat mõju.

Tüüpiline näide jääsoost, mis maakasutuse mõttes annab üksnes täiendavat CO₂ atmosfääri, aidates kaasa kliima soojenemisele ja pärssides mh Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkide täitmist. Antud alalt võib aastas emiteerida ligikaudu 7 t CO₂/ha/a.

Kaevandusalale tekkinud avaveelised järved, millele on tekkimas nii puhkeväärtuslikus kui linnustiku mõttes oluline väärtus.

Mullaproovide võtmine.